

ÚJ OTTHONT KAPOTT AZ ERDÉSZETI ÉS FAIPARI EGYETEM KÖZPONTI KÖNYVTÁRA

HILLER István

TÖRTÉNELMI ELŐZMÉNYEK

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárával együtt 1735-öt vallja alapítási évének. A két könyvtár ténylegesen 1952. július 1-ig a két mai egyetem elődjének osztatlan, egységes könyvtára volt, amely egy 1891-es levéltári adat szerint mindig csak szűk és igen sötét helyiségekkel rendelkezett, amelyeket nem lehetett célszerűen használni. 1811-ben Selmecbányán – a könyvtár akkori székhelyén – terv születik új könyvtárépület építésére. Csaknem fél évszázadnak kellett eltelnie, mire megbízzák DECKER Károly építész az új épület kiviteli tervének és költségvetésének elkészítésével. Az építész ezt ragyogóan el is készíti, de az épületből nem lesz semmi. Ezért írja a Bányászati és Erdészeti Akadémia kiváló professzora és neves történétírója: „...,még az is ami megvolt, ami a lefolyt száz év gyűjtésének eredményeként származott, nem teszi a benyomást a szemlélőre amit különben tenne, ha megfelelő és sistematica rendezhető helyen lenne elhelyezve. Saját érdekünkben fekszik, miszerint azokat idegen szemek meg ne tekintsék, mert azokon lehetett leginkább látni, mily szűken volt mérve rosszul értett takarékoságból a nélkülözhetetlen költség.”¹ Tegyük hozzá: és milyen hosszú időn keresztül.

Az ismert történelmi körülmények között az ősi intézmény – akkor már Bányászati és Erdészeti Főiskola – és a könyvtár is, 1919–1920-ban Sopronba költözik. Az itteni elhelyezkedés és berendezkedés nagy nehézségek közepette még éveket vesz igénybe.

A huszas évek végére konszolidálódik a helyzet a főiskolán, a könyvtár is megkezdte erőtlen szolgáltatásait bővíteni. A könyvtár illetve a könyvtári állomány elhelyezése azonban olyan mostoha, hogy kényszerűen felmerül ismét a könyvtárépület megépítése. Az ügy a költségvetés parlamenti vitáján is szerepel, így 1927/28-ban rendelkezésre áll a pénz. Ismét elkészülnek a tervek és a költségvetés is, ez 191 527 pengő. Itt most nincs lehetőségünk a részletek ismertetésére, hogy miért nem könyvtár, hanem több laboratórium, lövölde, lövőház és más kétségtelenül szintén szükséges objektum épült a beruházás összegéből.² Ezzel kapcsolatban idéznek két rektori megállapítást: „...,Ember tervez, Isten végez, a könyvtár megépítését meg sem lehetett kezdeni, a trianoni béke átka megakadályozta ezt a szép tervet”. A másik: „...,Azonban ezzel szemben áll a főiskola szellemi életének fellendülése és az elsősorban a könyvtár áldozatkészségére vezethető vissza.”³

Miután a főiskola a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem karaként működik tovább, azonnal felmerül ismét a könyvtár építése. Az egyetem 1935. november 23-án tartott tanácsülésén az első napirendi pont témája ez. SOLT Béla professzor tervei

alapján megszületik a kiviteli terv 115 000 kötetre, 223 000 pengős költséggel. Az ügy most végre komolyra fordul. HÓMAN Bálint és gróf TELEKI Pál a helyszínen személyesen győződnek meg az új könyvtár szükségességéről. Óriási a csalódás, amikor kiderül, hogy nincs pénz. A kar végső kétségbeesésében – és valószínűleg SOPRONYI THURNER Mihály polgármester biztatására is – 1939 februárjában Sopron törvényhatóságához fordul segítségért. Thurner polgármester megígéri a közben 260 000 Pengőre emelkedett építési költség biztosítását. Az ügy megint szerencsétlen fordulatot vesz; ugyanis a könyvtár építését összekötik a menza és internátus építésével. A három intézmény egy épülettömbben most már 800 000 Pengőt igényel. A soproni polgármester ismét nagyvonalú, támogatását 260 000 Pengőről felemeli 400 000 Pengőre. A hiányzó 400 000 Pengőt a kultusz-kormányzat ígéri meg. Ez azonban megint csak ígéret marad. Szily államtitkár közli, hogy az állam semmiféle beruházást nem vállalhat magára a háborús készülődés időszakában. A polgármester 400 000 Pengőjéből megépül, illetve elkezdődik az internátus építése, a könyvtárépületből pedig semmi sem lett.

1949-ben a kormányzat elrendeli, hogy Miskolcon bánya-, kohó- és gépészmérnöki karból álló egyetemet kell létesíteni. Ezzel kapcsolatosan az egységes könyvtár állománya megosztásra került, amelynek bonyolult részletei meghaladják írásom kereteit.

1969-ben elkészült az új miskolci egyetemi könyvtár, Sopronban azonban nem történt semmi, azaz, hogy mégis. 1964. február 3-án délelőtt a könyvtár raktárában szerencsétlenség történt. A folyóiratraktár több évtizedes faállványzata összeomlott és csak csodával határos módon nem történt haláleset is. A felvett jegyzőkönyv megállapította, hogy a folyóiratraktár valamennyi állványzata tönkrement; összetört. Az összeomlás következtében hihetetlen kár keletkezett nemcsak anyagiakban, hanem a könyvtári munka tekintetében is.

Ez a szerencsétlen esemény mindenestre ismét ráirányította a figyelmet a könyvtár lehetetlen és tarthatatlan állapotára. Az is világossá vált, hogy a toldozgatás-foltozgatás nem vezethet eredményre.

Hosszú harc és rengeteg erőfeszítés eredményeként eljutott a könyvtárépület a tervezésig.

A TERVEZÉSTŐL AZ ÉPÍTKEZÉS MEGINDULÁSÁIG

Sokat lehetne arról írni, hogy milyen bonyolult kemény küzdelmet kellett folytatnunk a tervezés időszakában a könyvtári, könyvtárosi alapvető funkciók biztosíthatóságáért. Ennek több oka is volt: A tervezőnek az épületet egy megadott beruházási kereten belül (15 millió Ft) kellett elkészítenie. Sok helyen meg kellett értetni, sokakat meg kellett győzni arról, hogy ebben az esetben csak gazdasági és takarékosági szempontokat figyelembe venni, a könyvtári funkciókkal nem törődni, megengedhetetlen pocskolás, mert végül az olcsóbb lesz a drágább. A tervezőnek megadott program sem volt „könyvtárosi szemléletű”, hanem „gazdasági szempontú.”

A fentiekből is adódóan és más részletek miatt, néha késhegyig menő szinte kíméletlen vitákra, szócsatákra került sor a könyvtár igazgatója és a tervező között, mert érthe-

tően mindkét fél makacsul védte saját lehetőségeiből és kötelességeiből adódó igazát. A könyvtár igazgatója, saját véleménye megerősítésére, segítségért fordult illetékes könyvtári szervekhez egy funkcionálisan is jó könyvtárépületért. A KMK szakértői felelősséggel vetettek papírra helyes megállapításokat, de ennél tovább ők sem mehettek. Nagy segítséget jelentett az AGROINFORM és a Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztályának állandó támogatása. (Ezekre a részletekre még vissza fogunk térni!)

Most már mindenki, tehát a tervező, a könyvtárosok, a véleményezők, segítők, valamennyien jó könyvtárépületet akartak. Nekünk könyvtárosoknak azonban legfőbb követelményünk úgy fogalmazódott meg, hogy olyan könyvtárunk legyen, amely maradéktalanul ki tudja elégíteni az erdészet és faipar országos jellegű tudományos szakkönyvtárával szemben jelentkező egyre növekvő igényeket. Gondolnunk kellett persze nemcsak a mára, hanem a holnaputánra is, amely évtizedeket jelent. A beruházási programról, illetve az ennek alapján készült tervdokumentációról szakértői véleményt kértünk HAVASSY Páltól, a nemzetközileg is elismert könyvtárépítészről. Az ilyen, valóban jószándékú, a „több szem többet lát” elvén nyugvó véleménykérés félreértésekre is okot adhat, felülvizsgálatnak is tűnhet. Világosan kell látni, hogy a tervező, a beruházó és a kivitelező óhajainak, elképzeléseinek egyeztetése ugyancsak nehézségeket támasztott, vitákat váltott ki.

Tanulságul talán ide kívánczodik néhány észrevétel HAVASSY Pál szakértői véleményéből:

- „ — Az épület centrális elrendezése és építészeti megfogalmazása következtében nem bővíthető.
- A raktár legfelső szintre való helyezése, kizárja a továbbfejlesztés lehetőségét, így adott területével meghatározza a könyvtári állományt is. A raktárnak a harmadik szintre való helyezése növeli a költségeket.
- Az épület alaprajzi rendszerében a négy vasbeton doboz, valamint a középén szabadon vezetett főlépcső erősen csökkenti a szintek hasznos területét, ill. az egyes terek flexibilitását.
- Az olvasóterület férőhelyeinek száma összesen 62, a programban megadott 145-tel szemben.
- A megadott programban szereplő igényeket nem tartalmazza.
- A tervezett raktárban a programba vett 300 ezer kötet könyvállomány fele helyezhető csak el, mintegy 150 ezer kötet.
- A hallgatói olvasói terekben a férőhely száma 37, a jelenleginél lényegesen kevesebb (jelenleg 60 fő).
- A múzeális értékű, un. selmeci könyvtár új teremkönyvtára sem az állomány megfelelő elhelyezése, sem a belső építészeti megoldás tekintetében nem éri el a kívánt színvonalat.
- A beruházási keretösszeg meghatározott nagysága felveti azt a gondolatot, hogy az épület újratervezésével lépcsőzetesen megépíthető könyvtár megtervezése lenne célirányosabb s az egyetem számára is kedvezőbb.”

Erről persze szó sem lehetett, hiszen ez gyakorlatilag az építkezés megkezdésének elhúzóását sőt esetleg a leállítását is jelenthette volna. Felelőtlenség is lett volna, mert —

mint később be is bizonyosodott – egyeztetni lehetett a különböző igényeket, közös nevezőre lehetett jutni.

A Kulturális Minisztérium Könyvtári Osztályán ezek után értekezlet összehívására került sor, ahol többek között részt vett a tervező, a bíráló, az egyetem rektorhelyettese, a Kulturális Minisztérium, Oktatási Minisztérium, AGROINFORM, KMK egy-egy szakértője. Megegyezés született a könyvtárosi szempontok maradéktalan érvényesítésére.

Feladatunk és felelősségünk megnőtt. Egyrészt olyan tervet kellett készíteni, amely az adott lehetőségeken belül a könyvtárosi alapelveket maximálisan érvényesíti; azaz, hogy az épület funkcionálisan olyan legyen, amit az olvasó, használó elvár egy új épülettől. Másrészt ügyelni kellett arra, hogy a módosítás ne veszélyeztesse az egész építkezést.

Az ezután következő időszakban csaknem mindennapos tárgyalásra került sor. Ezekon a tervező nagyfokú együttműködési készségének köszönhetően a „könyvtárosi kívánságok” is teljesültek és kölcsönösen bizakodóan néztünk az építkezés elé.

A tárgyalások és viták után az építkezés megkezdésének időpontja 1975. május 1-ről 1975. augusztus 18-ra csúszott. Az építkezés azonban megkezdődött, és ez volt a lényeg. Örülünk annak, hogy tapasztalatait nem egy későbbi generáció tárgyalhatja.

AZ ÉPÜLET ÁTADÁSA ÉS JELLEMZŐ ADATAI

Az épület befejezésének időpontja a szerződés szerint 1977. május 10. volt, ténylegesen 1977. április 22-én vonultak el az építők. Az építető a kivitelezőnek a határidő előtti befejezésért köszönetét fejezte ki. Joggal, mert megállapítható, hogy színvonalas munkát végeztek és gyorsan, pontosan, szépen dolgoztak.

Jellemző adatok:

Alapterület:

földszint: 18.40 x 18.40	338.6 m ²
I. szint: (21.54 x 21.54)–9.6	454.4 m ²
II. szint: 24 x 24	576.0 m ²
Egyéb (4 torony): 4(3.45 x 3.45)	47.6 m ²
	<hr/>
	1 416.6 m ²

Légtér (brutto kubatura)

földszint: 335.6 x 2.7	914.22 m ²
I. szint: 454.4 x 3.1	1 408.64 m ²
II. szint: 576 x 3.3	1 900.80 m ²
Egyéb (4 torony): 4(11.9 x 3.3)	157.08 m ²
	<hr/>
	4 380.74 m ²

Az olvasói szint hasznos alapterülete: 387.3 m²

Az 1 olvasóra jutó alapterület kb.: 3.8 m²

A könyvtári olvasóhelyek száma:

olvasóteremben	olvasóasztal mellett:	68
”	folyóiratolvasóban :	15
”	tanári olvasóban :	10
”	kutatófülkében :	8
”	fotelekben :	21
raktárszinten	olvasóasztal mellett	32
műemlék-könyvtárban		28
		<hr/>
		182

Ez mintegy 36%-a a hallgatóságnak. Hallgatói létszám (nappali) 500.

Rendelkezésünkre álló „pótülők” beállításával, illetve a dolgozók (jelenleg 18 fő) munkahelyein lévő ülőhelyek beszámításával az olvasói-, kutatói-, dolgozói férőhelyek száma így alakul:

I. szint:

Igazgatóság	10 fő
Titkárság	3 fő
Feldolgozó	5 fő
lapozgató	6 fő

II. szint:

Olvasószolgálati dolgozó	6 fő
<u>Tanári olvasó:</u>	
önálló kutatóasztalnál	12 fő
dohányzó-asztalnál	6 fő
<u>Folyóiratolvasó:</u>	
önálló kutatóasztalnál	9 fő
közös asztalnál	20 fő
<u>Könyvolvasó:</u>	
közös asztalnál	59 fő
önálló dohányzóasztalnál	8 fő
kutatófülkében	8 fő

Összesen: 128 fő

Olvasói
férőhely 250 fő
Látogatói
Dolgozói szék 23 fő

III. szint:

feldolgozó	8 fő
önálló kutatóasztalnál	21 fő
közös asztalnál	16 fő
különálló székeken	23 fő
	<hr/>
Összesen:	68 fő

I–II–III. szinten összesen:

273 fő, ez a hallgatói létszám 55%-a.

Elhelyezhető olvasótermi állomány

670 polcfolyóméter x 40 =

26 800 egység (Szabad polcon)

Raktári férőhely: (csak a jelenlegi helyzet, ez tovább bővíthető a már beépített állványzatra „tepsik” megfelelő utánrendelésével) Folyamatosan 300 000 kötetig. A könyvtár jelenlegi állománya 160 000 kötet (a tanszéki könyvtárakkal együtt!)

3668 polcfolyóméter x 40 =

146 720 egység

Hasznos alapterület:

földszint:	268.4 m ²
I. szint:	387.3 m ²
II. szint:	508.9 m ²
Egyéb (2 torony):	23.9 m ²
	<hr/>
	1 184.4 m ²

Építési költség:

Tervezés:	450 000
Építés:	14 500 000
Berendezés:	1 354 000
Egyéb:	133 000
	<hr/>
	16 437 000 Ft.

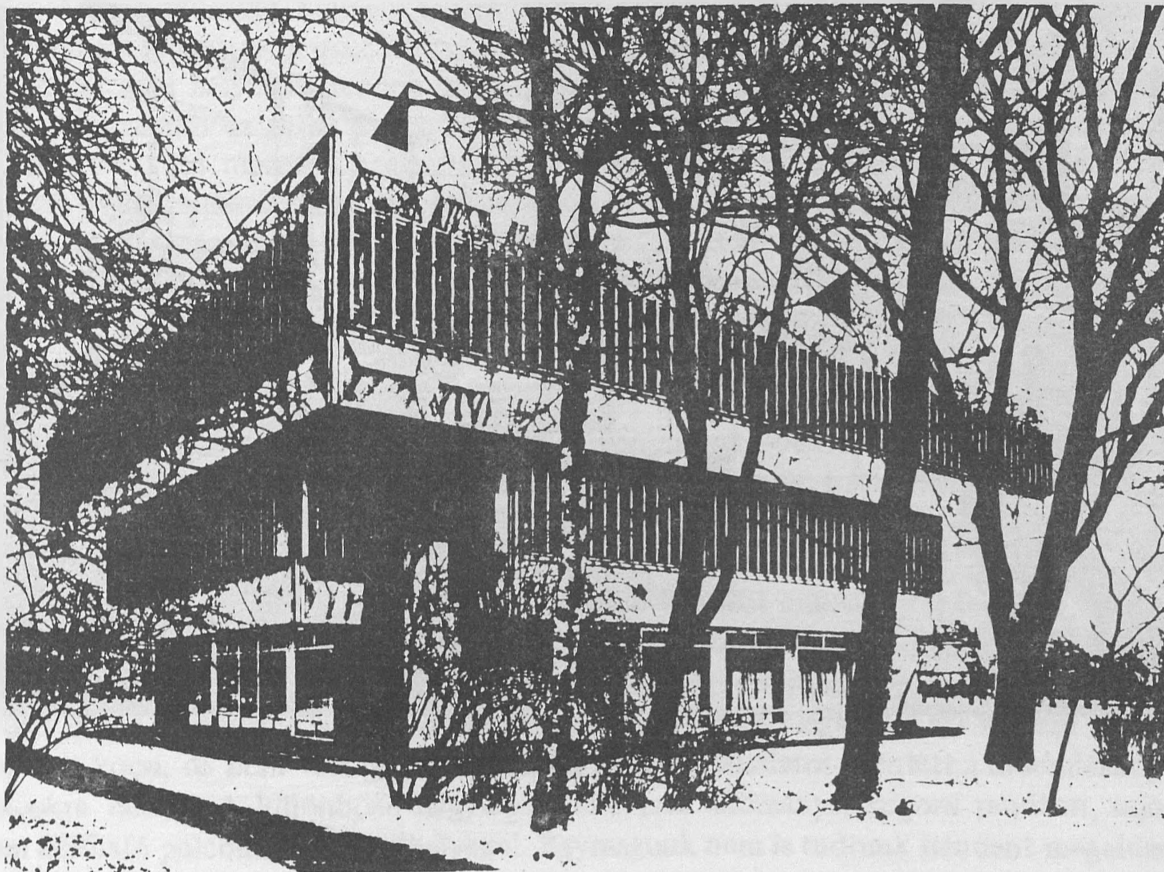
Tervezők:

Generáltervező: Általános Épülettervező Vállalat
Budapest I., Krisztina krt. 99.

Építész tervező: Kiss Imre
Belsőépítész tervező: Garajszki József
Statikus tervező: Káldy Barna
Gépésztervező: Lovas József
Elektromos tervező: Szmóla György

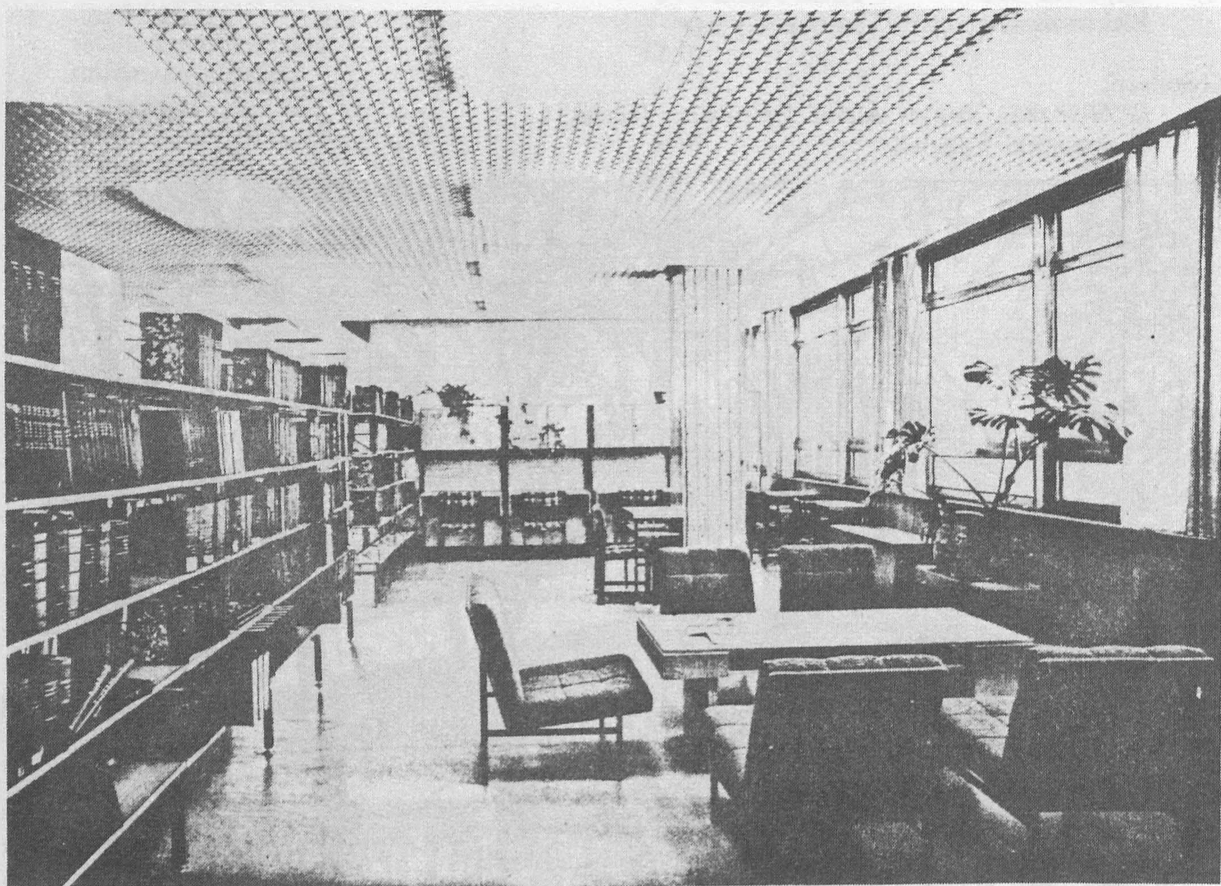
Kivitelező:

Győr-Sopron megyei Állami Építőipari Vállalat
Fém munkás Vállalat.

Mint ahogy az adatokból is kitűnik és az illusztrációból is látszik, az épület felfelé szélesedő, stilizált fát ábrázoló modern konstrukció, amely kétségtelenül mindenkire hatást gyakorol, és amely felhívja magára a figyelmet. Eleget tesz annak a modern igénynek is, hogy ingerelje, csalogassa az olvasókat. A soproniak nagy többsége szerint jelenleg a város legszebb modern épülete, az érdeklődés iránta nagy.

Az első szinten került elhelyezésre a műemlékanyag, külön erre a célra egyedi tervezéssel készült beépített polcozattal, alul zárt szekrénysorral, nagy tárgyalóasztallal, légkondicionáló berendezéssel, fény és hőszigetelő – belülről kilátható, kívülről be nem látható – függönnyel, megfelelő biztonsági berendezésekkel. A terem rendkívül impozáns. Ezen a szinten van az igazgató és helyettesének szobája, a titkárság, a Rank-Xerox, Lumoprint, Minigraph működtetésére szolgáló helyiség, egy nagy négyszemélyes feldolgozó helyiség és az átvevő. Az igazgató és helyettesének szobája 17 illetve 19 m², a titkárság 17, a feldolgozó 28, az átvevő 10 m². A 32 m²-es kiállító-tárgyaló klubszerű foglalkozásokra, előadásokra is alkalmas, hangulatos kedves helyiség.

Tanári olvasó

A második szint az olvasóké. Flexibilis (könyv-) térelválasztó elemekkel lehetett jól kialakítani és elválasztani az egyes helyiségeket. Részletesen a berendezésnél szólunk. Ez vonatkozik a harmadik vagy raktárszintre is.

KÖLTÖZKÖDÉS ÉS BERENDEZKEDÉS

Nagy könyvtár költöztetése óriási és izgalmas munka. Hosszas előkészület is kell hozzá, a rosszul végzett többszörös munkát ad. A régi és az új könyvtár közötti távolság 300 méter, a „költözési távolság” azonban jóval hosszabb, mintegy 500 méter volt. Több elképzelés és variáció után az alapterven belül a gyakorlat alakította ki a költözés mikéntjét. Nem valamiféle szerénytelenség mondatja, de nem valószínű, hogy költözésünk hasonló módjára volt már példa. „Házon belül” oldottuk meg, egyetlen külső munkaerő, vagy munkaeszköz nélkül. Az egyetem vezetősége teherautót, kistraktort biztosított és a „társadalmi összefogás” ragyogó eredménye volt, hogy az egyetem KISZ fiataljai, hallgatói 12 napon keresztül végezték a könyvtárosokkal együtt a költözést. Összesen 220 hallgató segített ebben a nagy munkában, legnagyobb részt őszinte lelkesedéssel. Szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy ezen a helyen is megköszönjük a jó segítséget, a példamutató helytállást. Az egyetem vezetősége jutalomban részesítette őket, mi csak annyit tehetünk, hogy néhány nyomtatott sorban őrizzük meg a jövőnek is példájukat.

A költöztetés gyakorlata az volt, hogy hallgatói-könyvtárosi lánc vezetett a raktári polctól a teherautóig, illetve a teherautóktól az új raktári polcig. A lánc elején, közepén és végén a könyvtárosok irányították és végezték az adogatást, irányították és ellenőrizték a munkát és a helyes sorrendet. Nehézséget jelentett, hogy a régi állványzat „tepsijeit” kellett felszerelni az új állványzatra. „Közbenső rakodóhely” csak a teherautó felületén volt, a teherautó menetideje alatt tehát el kellett végezni a „tepsik” ki- és felszerelését. Mindez gyors munkaütemet, alapos szervezést kívánt, ugyanakkor nehéz fizikai munkát is jelentett, amit még nehezebbé tett, hogy a „szabványállványzat” acélpolctartós-beosztásai, azaz a lukak méretei a legtöbb esetben nem voltak azonosak, így a kalapács is könyvtárköltözési eszköz lett. A könyvtár dolgozói a hallgatókkal „egyenrangúan” végeztek minden fizikai munkát.

Komoly munkát jelentett az ún. „selmeci anyag”, azaz a műemlékállomány költöztetése. Könyvek költöztetése óhatatlanul bizonyos károsodással, sérülésekkel jár. Ennél az anyagrésznél erre különösen ügyelni kellett, hiszen javarészt többszázéves könyvekről, folyóiratokról volt szó, amely nemzeti kincsünk részét képezi. A teljes anyagot könyvtárosaink szállították át, még a hallgatói segítséget sem igényelve, nehogy a sokévi rendezési, rekatalogizálási, beazonosítási stb. könyvtárosi munkák jószándékú, de nem szakértelmű segítség révén kárbavessenek. A munka természetesen megfelelő biztonsági intézkedések mellett folyt. Csak az érdekesség kedvéért említjük meg, hogy ebben a munkában még a teherautót is könyvtárosok vezették. (Persze megtették ezt máskor is, amikor volt kocsis, de nem volt gépkocsivezető.) Nem kis feladatot jelentett a műemlékanyag polcokra rakása. A különböző nagyságú, többezres állományt, szigorú rendben, sajnos nem állítható polcokra kellett elhelyezni. Egymagunk nem is tudtunk mindent megoldani, asztalosmunkát is igénybe kellett vennünk, a kisebbeket azonban faipari mérnök-könyv-

tárosaink is elvégezték! Bizonyos ésszerű kompromisszumot mégis tennünk kellett a szigorú sorrend kárára. Ebből az a tanulság, hogy ilyen jellegű anyag illetve könyvtárterem esetében is mindig állítható polcokat kell alkalmazni. (Bár a berendezési tervben így kértük, ez rajtunk kívül álló okokból nem így lett.)

A költözésről és berendezésről vázlatos naplót készítettünk. Ugy gondoltuk, magunknak is, másoknak is tanulságul, segítségül is szolgálhat majd. E napló néhány lapjából szeretnénk ízelítőt adni, kommentár nélkül tapasztalatátadási szándékkal. Talán hasznos lesz!

1977. V. 20. 12⁴⁵-kor néhány kisebb darab átszállításával elkezdjük a költözködést
1977. V. 24. A xerox átszállítása + további bútoraraboké
1977. V. 30. A duplumanyag átszállításának kezdete
1977. V. 31. Egyetemi kiadványok költöztetése
1977. VI. 13.–
1977. VI. 21. Műemlékállomány saját erőből történő költöztetése
1977. VI. 21. Tűzoltó készülékek felszerelése, bejárati és kutatófülke ajtók javítása
1977. VI. 23. Olvasótermi székek megérkeztek; bejárati ajtókat egész nap javítják
1977. VI. 24. Karnisok felszerelése
1977. VII. 1. Harmonika ajtók megérkezése, felszerelése
1977. VII. 5. A WC-k javítása, bejárati ajtók javítása (még mindig nem záródnak rendesen); Lámpák, neoncsövek javítása, ill. cseréje, már ittlévő bútorok beállítása
1977. IX. 1. Az olvasótermet költöztetik, polcok érkezése
1977. X. 18. Fűtőtest vezetéke eltörrik, majdnem elázik a III. szint; garanciális javításban megkezdik a kulé fal hibáinak kijavítását
1977. X. 19. Megjötték a békéscsabai raktári polcszerelők
1977. X. 20. Festési, liftszerelési, asztalos és polcszerelő munkálatok folynak
1977. X. 26. Belső (egyetemen belüli) szakemberek javításokat végeznek az épületen (lakatos, asztalos munka)
1977. X. 28. Boyler szerelése
1977. X. 31. Telefonvonalak javítása, ablakok javítása
1977. XI. 1. Biztonsági berendezés szerelésének megkezdése
1977. XI. 2. Biztonsági berendezések szerelésének befejezése
1977. XI. 4. A békéscsabai polcok szerelése befejeződött a raktárban; Az olvasóterem további berendezési tárgyainak szállítása, illetve szerelése
1977. XI. 8. Hőközpontban szerelés vált szükségessé, a fűtés nem jó; A duplumanyagot és az egyetemi kiadványokat polcra raktuk
1977. XI. 10. Bútorok szállítása a régi épületből; asztalterítő érkezik
1977. XI. 12. Olvasóterem berendezése; fűtőtestek csöpögnek
1977. XI. 14. Elromlott a biztonsági berendezés, nem lehet kinullázni
1977. XI. 15. Megkezdődött a nagy kampányszerű költözés; Első két nap még bútorok, katalógusok szállítása történt, a következő napokban csatláncba állva, hallgatók és teherautó, kézikocsi segítségével a könyvanyag és a folyóiratanyag került a szabadpolcra az olvasóterembe, illetve a raktári polcokra
1977. XI. 21. A hőközpont keringtető szivattyúja ismét rossz
1977. XI. 22. A biztonsági berendezés javítása
1977. XI. 25. Meghibásodott fűtőtestek javítása
1977. XI. 26. Szélvihar kirázta az egyébként is már többször javított ablakot és a biztonsági berendezés megszólalt
1977. XI. 29. 16¹⁵-kor befejeztük a könyvek, folyóiratok, polcok költöztetését, a legnehezebb szakasz lezárult
1977. XI. 30. A fűtés igen gyenge 12–13 C^o van
1977. XII. 1. A raktári polcok rögzítése

1977. XII. 12. Az állami vezetés, pártvezetés, oktatók megtekintik a könyvtárt, használatba adják illetve veszik
1977. XII. 13. Teljes üzemmel nyitás
1977. XII. 28. Megyei munkavédelmi felügyelő szemléje, tűzrendészeti szemle
1978. I. 6. 6 db íróasztalt kaptunk
1978. I. 23. Garanciális munkában javítják a bejárati ajtókat (mind a mai napig nem csukhatók rendesen, a csapok kiesnek, alapvetően hibás konstrukciók v. a szerelés rossz.)
1978. I. 30. Olvasótermi hiányzó apróbb berendezési tárgyat kapunk; Kövezetet javítják, lengőajtókat újrabetonozzák

Már jóval a műszaki átadás előtt lépéseket tettünk a belső berendezés kialakítására. A raktári polcokat a békéscsabai Lakatos és Gépjavító KTSZ-szel terveztük készíttetni, mert a régi raktári polcainkat is ők készítették, s ezeket a polcokat is fel akartuk használni raktárunk berendezéséhez. Tárgyalásokat folytattunk a KTSZ szakemberével, tervező, valamint a KMK bevonásával, hogy korszerű, tömör raktározási módot lehet-e könyvtárunkban alkalmazni. A háromszintes épületnek – amely konzolokkal felfelé haladva alapterületileg növekszik – legfelső szintjén van a raktár. A szakemberek ezt a raktározási módot végül is nem javasolták. Egyetértettünk velük, mert a raktár alatti olvasóhelyiség nyugalmát zavarta volna a szekrények állandó mozgatása (egylégtérű épületről van szó!), a hasznos alapterület lecsökkent volna, és a raktár belmagasságát sem lehetett volna teljes egészében raktározásra felhasználni. Így a hagyományos polcrendszer mellett döntöttünk. Meg is rendeltük a munkát a KTSZ-nél. Nem bántuk meg, csak az a kár, hogy nem a kért narancssárga színben szállították, hanem hagyományos „könyvtár-szürkében” (Indok: éppen nem volt narancssárga festék!).

Az olvasóterem berendezését az egyik legújabb svéd rendszerrel, az „Allmedia” variálható bútorzattal szerettük volna megoldani. Közel másfél éves huzavona, ár- és határidő módosítások miatt nem választhattuk ezt a megoldást. Főhatóságunk meghatározta, hogy 1977. november 30-ra a könyvtárápületet be kell rendeznünk, a számlázást be kell fejeznünk. A magyar és a svéd kooperáló szervek között, mindenesetre addig az időpontig, nem jött létre szerződés. Így a svéd bútorzat beszerzésétől el kellett tekintenünk.

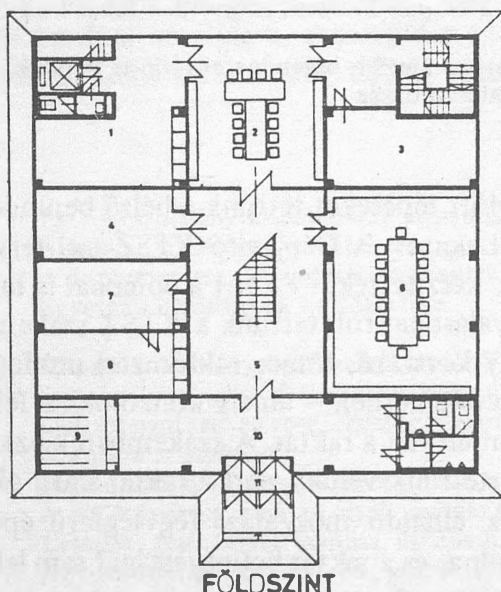
A közeli szanyi TÖVALL, az Allmedia bútorok helyett szerencsére rövid határidőre tudott biztosítani un. „Merabona” könyvtári bútorzatot. A határidőt is tudták tartani, a kért bútorok egy része raktáron is volt. Ez kellemes tapasztalat volt számunkra; a berendezés korszerű, bárkinek ajánlható.

A szolgálati helyek berendezését a bútorok hiánya hátráltatta, bár természetesen a meglévő használható bútorokat is felhasználtuk.

A megfelelő piacismeret hiányában a bútorok beszerzése nehézkes. Pl. a Skála Bútorgyár BNV díjas irodaberendezését még nem lehetett megrendelni.

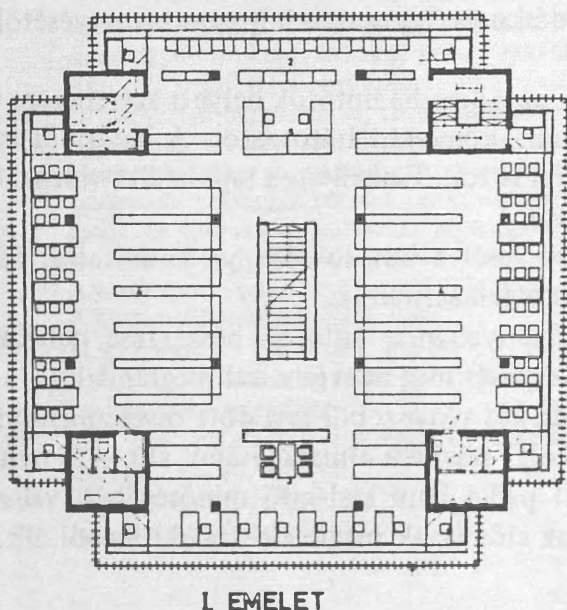
A hiánypótlás gyakorlatilag két tényezőből tevődött össze, mennyiségi hiányból – amely a hézagmentes padlóburkolás részbeni elmaradásából állt – és minőségi kifogásokból – amely a már leragasztott padló nem kielégítő minőségéből, valamint a központi keringető szivattyújának nem az előírásnak megfelelő kialakításából állt. Néhány kisebb asztalosmunka is elmaradt.

Az épület műszaki átadása nagyon kedvező időpontban történt a költözködés lebonyolítása szempontjából, mert a nyári időszakban az olvasószolgálati funkciókban viszonylagos pangás van és az időjárás is kedvezőbb a könyvállomány mozgatásához.

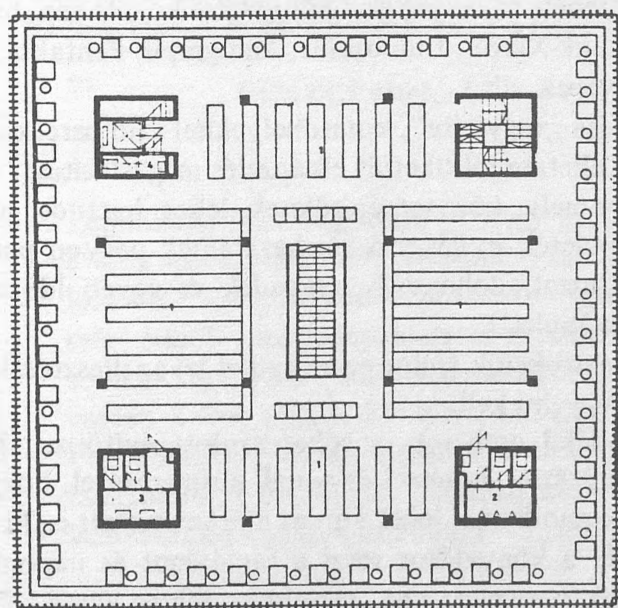
SOPRON ERDÉSZETI ÉS
FAIPARI EGYETEM
KÖNYVTÁR

Adósságunk még visszatérni néhány dologra. Mint említettük, az épület középső szintjén nyert elhelyezést az olvasószolgálat. Az olvasótér mintegy 27 ezres szabadpolcos elhelyezésével, tanári olvasójával, szabványtárral és a kutatófülkékkel jó benyomást tesz a használóra. Nagyon kényelmes és esztétikus, igen nagy közkedveltségnek örvendenek a mikrofilmleolvasóval, írógéppel, zárható íróasztallal felszerelt, elvihető kulccsal használható kutatófülkék. Nagy gondot jelentett szabadpolcra kigyűjteni a megfelelő anyagot, és azt megfelelően rendszerezni, a katalógusokban nyilvántartani. A költözéssel együtt állományrevíziót is végrehajtottunk.

SOPRON ERDÉSZETI ÉS
FAIPARI EGYETEM
KÖNYVTÁR

Az egész olvasói szint áttekintése, valamint az olvasók kiszolgálása, tájékoztatása, az olvasótermi felügyelet egyetlen pontról a kölcsönző-pulttól történik. Gyakorlatban ez az egyetlen ellenőrzési pont elegendő. Az olvasók kiszolgálása a raktár harmadik szintű elhelyezésével nem körülményesebb, nem is időigényesebb.

II. EMELET

1. SZABADPOLCOZÓ
OLVASÓTEREM
2. PPL. WC
3. HÍR. WC
4. SZB4. WC

0 1 2 3 4 M

SOPRON ERDÉSZETI ÉS
FAIPARI EGYETEM
KÖNYVTÁR

A harmadik szinten, azaz a raktárszinten a nagyon kellemes és szép munkahelyek kialakítása mellett egyszemélyes kutatóhelyek vannak. Ezeket külön engedéllyel lehet igénybevenni. Ideális kutatómunkát biztosít ez a szint. A „negyedik szint” a tetőterasz, ahonnan megfelelő időjárás esetén ide intenek a Schneeberg, a Rax és az Alpok nyáron is havas csúcsai. A két, un. toronyban került elhelyezésre a Dokumentációs Gyűjtemény és részben a leváltár.

Végül a költözködés és berendezkedés lényeges tapasztalata két mondatban: mindenképpen ajánlatos ütemterv alapján, egy-egy egységnek az egyszeri elszállításával, de folyamatosan, megszakítás nélkül lebonyolítani a költözködést. Amennyiben a körülmények engedik, oktatási szünetben ajánlatos az anyag költöztetése, és csak akkor, ha a szükséges bútorzat, állványzat már a rendeltetési helyén áll.

NÉHÁNY ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁS, TAPASZTALAT

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárának új otthona a hazai nagyobb önálló egyetemi könyvtárépületek között is rangos helyet foglal el, hiszen a Budapesti Egyetemi Könyvtár, (1873–1875) a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára (1909), és a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára (1969) után hazánk negyedik ilyen létesítménye, a felszabadulásunk óta pedig az országban a második. Mint az erdészeti és faipari egyetlen hazai országos jellegű tudományos szakkönyvtárára jelentős

feladatok hárulnak. Ezeknek a feladatoknak az új épület maradéktalanul meg tud felelni, jól sikerült korszerű konstrukció.

Néhány alapvető paramétere országosan is figyelemreméltóan jó, sőt jobb mint a nemzetközi átlag. Mindenekelőtt a hallgatóság számára viszonyított kényelmes elhelyezési lehetőség, azaz férőhelyek száma vonatkozásában.

Felszereltsége tekintetében az ország első könyvtárai között van, bizonyos vonatkozásokban az első helyen (Rank-Xerox, Lumoprint, Minigraph, Pentakta L 100-as mikrofilmleolvasók, Silver Seiko gépek stb.)

A raktárszint kialakítása „vegýtése”, kutatóhelyekkel való berendezése ugyanakkor megfelelő felügyelettel való ellátása jól sikerült elképzelés megvalósítása.

Néhány tapasztalat, amely könyvtárépítőknek lehet hasznos: az egységes terű, vagy egylégterű könyvtárépületek nyílászáró szerkezeteinek nagyon pontosan és hézagmentesen kell záródnok (huzat, dohányzás, csapadék és egyéb időjárási viszonyokra különösen érzékeny az ilyen épület!).

Az acélszerkezetű konstrukciók (mint ez az épület is) az illesztéseknél kényesek, az építkezésnél erre gondosan ügyelni kell.

A kivitelezők jószándékú emberek, a sokat szidott építőipari hibák ellenére is vallom. Megértéssel, magyarázással, kéréssel és annak elismerésével, hogy nélkülük nincs és nem lesz új könyvtár, sok mindent el lehet érni az építkezés alatt is, ki lehet küszöbölni lényeges hibaforrásokat. Ha a könyvtáros veszi a fáradságot és naponként megnézi az építkezést, az építőkkel is jó kapcsolata van – és ehhez milyen kevés kell; elismerő jó szó és őszinte viselkedés – a hibapótlás és hibajavítás minimálisra csökken. Bármilyen jó szakemberei vannak az építőiparnak, nem könyvtárosok, nincs is Magyarországon nagyon sok könyvtárépítési tapasztalat a kivitelező vállalatoknál. Ezért szívesen veszik a könyvtáros észrevételező kéréseit és azokat meg is csinálják. Különösen az alvállalkozói, szerelői, munkáknál lényeges ez! Ilyeneknél, mint xerox-szerelés, villanyhálózat, hőközpont vagy a kettő együtt, mint jelen esetben stb.

Végül egy jó tanács és egy jó kívánság: az építőktől akkor kell kérni, amíg el nem vonultak. Ismételten vallom, addig mindent el is lehet érni. Ha elvonultak, ha megtörtént a „levonulás”, nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem jönnek vissza.

Sok jó és szép könyvtárt kívánok, mert nagyon kellenek! Mert ettől is függ – Széchényi gondolatával zárva –, hogy hazánk öröme készült kert legyen, amelyben idegen a nyomorult, ahol szent az ember méltósága és amelyben a legszebb dísz az erény és az ész!

JEGYZETEK

1. Lásd: PAUER János: A selmeczbányai Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Akadémia története. Selmeczbánya, 1896. Joerges Ágost ny. 210. p.
2. V.ö. HILLER István: Az Erdészeti és Faipari Egyetem Könyvtárának története. Sopron, 1975. Soproni Egyetem kiadása. 195–238. p.
3. Részletesebben lásd: HILLER i.m. 195–238. p.